

Državni izpitni center

P 1 6 1 A 1 0 3 1 3

TAVASZI VIZSGAIDŐSZAK

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

2016. május 30., hétfő

SZAKMAI ÉRETTSÉGI VIZSGA

1. FELADATLAP

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
1.1	1	♦ publicisztikai	
1.2	1	♦ A	
Összesen	2		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
2.1	2	♦ A szöveg megformálásában: az első szerkezeti egység vastagon van szedve (kiemelés), leíró, témamegjelölő jellegű; a második szerkezeti egység 12 tanácsot fogalmaz meg, felhívó funkciójú.	Egy-egy elem említéséért 1 pont jár.
2.2	2	♦ A szöveg második szerkezeti egysége arra ösztönzi az olvasót, hogy napi szinten tegyen valamit környezetéért.	Vagy más megfelelő. A helyes, tömör, lényegre törő válaszáért 2 pont, a helyes, de kevésbé lényegre törőért 1 pont jár.
Összesen	4		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
3	1	♦ I	
	1	♦ H	
	1	♦ I	
	1	♦ H	
Összesen	4		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
4	2	♦ ...alaposan megvizsgál valamit. <i>Vagy ue. másképpen.</i>	A tartalmilag pontos mellékmondatért 2 pont, a kevésbé pontos megfogalmazásért 1 pont adható.
	2	♦ ...rábeszél valakit valamire. <i>Vagy ue. másképpen.</i>	
Összesen	4		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
5	1	♦ szakít rá időt vagy időt szakít rá	
	1	♦ egyensúlyt/békét sugároz	
Összesen	2		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
6	1	♦ június 5-ét/5-én	
	1	♦ őket	
Összesen	2		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
7	1	♦ épített vagy ember alkotta	
	1	♦ természetes	
Összesen	2		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
8.1	1	♦ esztétikus	
	1	♦ uniformizálódás	
8.2	1	♦ idegen	
Összesen	3		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
9	1	♦ B	

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
10	1	♦ A	
	1	♦ E	
Összesen	2		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
11	1	♦ társainknak	

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
12	2	♦ T K J R dönt/és/ed/nél	Minden két jó megoldás 1 pont.

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
13.1	1	♦ környezetvédelmi	
13.2	1	♦ környezetbarát	
Összesen	2		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
14.1	2	♦ oldd ♦ segíts ♦ érje	Mindhárom kiírt igéért 2 pont, kettőért 1 pont, egyért 0 pont jár.
14.2	1	♦ C	
14.3	1	♦ segítettek volna	
Összesen	4		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
15.1	1	♦ ENSZ	
15.2	1	♦ ENSZ-nek (ENSZ-hez)	
Összesen	2		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
16	1	♦ időhatározó	
	1	♦ egyszer	
	1	♦ nagyszüleink	
Összesen	3		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
17	2	♦ Az üzletben mindig azt az ásványvizet választom, amelyeknek visszaváltható az üvege. <i>Vagy:</i> Az üzletben mindig olyan ásványvizet választok, amelyik visszaváltható üvegű. <i>Vagy más megfelelő.</i>	A helyes átalakítás 1 pont, a korrekt helyesírás 1 pont.

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
18	1	♦ de	
	1	♦ hiszen <i>vagy</i> ugyanis <i>vagy</i> tudniillik	
Összesen	2		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
19	1	♦ feltalálója	
	1	♦ attól	
	1	♦ természettel	
	1	♦ használja fel	
Összesen	4		

Feladat	Pont	Szemponatok
20		
Tartalom	5	a műfaji követelményeknek megfelelően fejti ki a véleményét (tématartás, érvelés)
Stílus	2	a szövegtípusnak való megfelelés (szókincs, arányosság, világosság)
Nyelvhelyesség	3	pontos, világos fogalmazás, a köznyelvi normatív formák használata, a nyelvjárási alakok kerülése, a helyesírási szabályok követése
Szerkezet	1	a szerkezeti követelményeknek való megfelelés, helyes, logikus szövegszerkesztés
Terjedelem	1	120 szó; 10%-kal rövidebb szöveg esetében a terjedelemért nem adható pont.
Összesen	12	

2. FELADATLAP

1. Az irányított irodalmi fogalmazás értékelésének szempontjai

A dolgozat témája: Szakonyi Károly *Turkálunk* c. novellájának részlete

A jelölt a dolgozatában a szempontoknak megfelelően elvégzi az alábbiakban leírtakat.

Pont	Ismerteti a szövegrészlet témáját: 2 pont (ismeret és megértés).
0	Nem, illetve rosszul ismerteti a témát.
1	Felszínesen ismerteti a témát, illetve a részlet tartalmát ismerteti.
2	Jól, teljességre törekedve ismerteti a témát.

Pl. A szövegrészletben az író egy társadalmi jelenséget mutat be: a turkálást mint a hajléktalanok és a szegény sorsú emberek létfenntartásához szükséges tevékenységet.

Vagy ugyanez másképpen.

Pont	Ismerteti az írói elbeszélésmódot: 2 pont (ismeret és megértés).
0	Nem, illetve rosszul ismerteti az írói elbeszélésmódot.
1	Felszínesen ismerteti az írói elbeszélésmódot.
2	Jól, teljességre törekedve ismerteti az írói elbeszélésmódot.

Pl.: Az író az egyes szám első személyű elbeszélésmódot választva saját szemszögéből, tárgyilagosan ismerteti a szövegben vizsgált társadalmi csoportok sorsát. A szövegrészlet leíró jellegű, zömében összetett, illetve többszörösen összetett mondatok váltakoznak egymással, bennük a beszélt nyelv elemei is megtalálhatók.

Vagy ugyanez másképpen. Egy-egy elem ismertetéséért 1-1 pont jár.

Pont	Bemutatja a turkálók két típusát: 4 pont (alkalmazás és elemzés). <i>Egy-egy típus bemutatásáért 2-2 pont jár.</i>
0	Nem vagy rosszul mutatja be a típusokat.
1	Felszínesen mutatja be a típusokat.
2	Jól, teljességre törekedve mutatja be a típusokat.

Pl.: A göncökben járó, szegényes ruházatú hajléktalanok a *lét* peremére csúszva tengődnek szegénységük miatt. Számukra nincsenek biztosítva a puszta megélhetés legalapvetőbb feltételei sem, ezért kukázásra kényszerülnek. Az ott talált értékesíthető dolgokért kapott minimális pénzt legtöbbször ételre és italra költik.

Vagy ugyanez másképpen.

Pl.: A *másféle* turkálóknak – munkások és értelmiségiek – van ugyan állásuk, de a fizetésükből csak a létezésükhöz szükséges alapvető dolgokra futja. Közülük leginkább a nők turkálnak a használt áruk boltjaiban, mivel divatosak akarnak maradni, de nem tudnak lépést tartani a drágasággal.

Vagy ugyanez másképpen.

Pont	Megfogalmazza, miben különbözik egymástól a két csoport: 3 pont (alkalmazás és elemzés).
0	Nem vagy rosszul fogalmazza meg a különbségeket.
1	Megfogalmazása felszínes, inkább tartalomismertetést ad.
2	Jól, de kevésbé árnyaltan fogalmazza meg a különbségeket.
3	Jól, teljességre törekedve fogalmazza meg a különbségeket.

Pl. A részlet szereplői a turkálás okában és céljában különböznek egymástól: más-más életkörülmények vezették őket ehhez a tevékenységhez. Míg a *lét* peremén tengődőket a pusztta megélhetés kényszeríti erre, a másik csoport az alacsony jövedelem miatt folyamodik ehhez a megoldáshoz.

Vagy ugyanez másképpen.

Pont	Megvizsgálja az író személyes tapasztalatait: 2 pont (alkalmazás és elemzés).
0	Nem vagy rosszul vizsgálja meg az író tapasztalatát.
1	Felszínesen vizsgálja meg az író tapasztalatát, inkább a tartalmat ismerteti.
2	Jól, teljességre törekedve vizsgálja meg az író tapasztalatát.

Pl.: Az író emlékeit felidézve mutat rá a korábbi idők szegénységére: a rászoruló embereken a külföldi rokonok, illetve a jótékonyági szervezetek próbáltak segíteni csomagjaikkal, adományaikkal. Gyerekkorában még nem voltak turkálók, a handlék kereskedtek a kidobásra szánt árukkal.

Vagy ugyanez másképpen.

Pont	Értelmezi a <i>pénztelenségben sem elhagyni magunkat</i> gondolatot: 3 pont (alkalmazás és elemzés).
0	Nem vagy rosszul értelmezi a gondolatot.
1	Felszínesen, illetve részben helyesen értelmezi a gondolatot.
2	Jól, de kevésbé meggyőzően értelmezi a gondolatot.
3	Jól, teljességre törekedve értelmezi a gondolatot.

Pl.: Bármilyen nehéz anyagi körülmények között él is az ember, arra kell törekednie, hogy megőrizze tartását, hogy adjon magára. A kevés pénzt úgy kell beosztania, hogy mindenre teljen belőle.

Vagy ugyanez másképpen.

Pont	Kifejti véleményét napjaink nincstelenjeinek sorsáról: 3 pont (szintézis és értékelés).
0	Nem fejt ki véleményét napjaink nincstelenjeinek sorsáról.
1	Felszínesen fejt ki véleményét napjaink nincstelenjeinek sorsáról.
2	Jól, de kevésbé meggyőzően fejt ki véleményét napjaink nincstelenjeinek sorsáról.
3	Jól, meggyőzően fejt ki véleményét napjaink nincstelenjeinek sorsáról.

A jelölt véleményét akkor is tiszteletben kell tartani, ha az értékelő tanár netán nem ért egyet a megfogalmazottakkal. A pontszám a kifejtettség mértékével arányosan adható meg.

Pont	Megfogalmazza, hogyan segíthetünk a rászorultakon: 3 pont (szintézis és értékelés).
0	Nem fejt ki véleményét a kérdéstről.
1	Felszínesen fejt ki véleményét a kérdéstről.
2	Jól, de kevésbé meggyőzően fejt ki véleményét a kérdéstről.
3	Jól, meggyőzően fejt ki véleményét a kérdéstről.

A jelölt véleményét akkor is tiszteletben kell tartani, ha az értékelő tanár netán nem ért egyet a megfogalmazottakkal. A pontszám a kifejtettség mértékével arányosan adható meg.

2. A kevésbé irányított irodalmi fogalmazás értékelésének szempontjai

A dolgozat témája: Kolozsvári Grandpierre Emil *Gyerekzsarolók* c. novellájának részlete

A jelölt a dolgozatában a szempontoknak megfelelően elvégzi az alábbiakban leírtakat.

Pont	Ismerteti a szövegrészlet témáját: 2 pont (ismeret és megértés).
0	Nem, illetve rosszul ismerteti a témát.
1	Felszínesen ismerteti a témát, illetve a részlet tartalmát ismerteti.
2	Jól, teljességre törekedve ismerteti a témát.

Pl.: A szöveg azt mutatja be, miként válhat a gyerek eszközzé, áldoztá a megromlott házasságban élő szülők egymás ellen vívott harcában.

Vagy ugyanez másképpen.

Pont	Ismerteti az írói elbeszélésmódot: 2 pont (ismeret és megértés).
0	Nem, illetve rosszul ismerteti az írói elbeszélésmódot.
1	Hiányosan, illetve csak részben jól ismerteti az írói elbeszélésmódot.
2	Jól, teljességre törekedve ismerteti az írói elbeszélésmódot.

Pl.: Az író leíró és párbeszédese részeket alkalmazva az édesanya szemszögéből mutatja be a családot és a történéseket, érzékeltetve a családtagokban zajló belső feszültséget.

Vagy ugyanez másképpen. Két elem megfogalmazásáért jár a teljes pontszám.

Pont	Bemutatja a családot: 3 pont (alkalmazás és elemzés).
0	Nem, illetve rosszul mutatja be a családot.
1	Felszínesen, illetve csak részben jól mutatja be a családot.
2	Jól, de kevésbé árnyaltan mutatja be a családot.
3	Jól, teljességre törekedve mutatja be a családot.

Pl.: A szövegrészletben egy háromtagú család szerepel. A szülők tizenöt éve házasságban, gyermekük, Eszti kesei gyerek, még iskolába jár. A szülők kapcsolata az évek folyamán megromlott, a család élete már nem harmonikus. A két felnőtt személyisége különbözik, másként reagálnak a problémákra: míg az anya hangos és robbanékony, az édesapa a felmerülő problémák elől inkább a hallgatásba menekül. A szülők szeretik lányukat, a kislány is szereti a szüleit, de szenved azok elhidegült kapcsolatának következményeitől.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a kifejtettség mértékével arányosan adható meg.

Pont	Megvizsgálja a házastársak kapcsolatát: 3 pont (alkalmazás és elemzés).
0	Nem, illetve rosszul vizsgálja meg a házastársak kapcsolatát.
1	Felszínesen, illetve csak részben jól vizsgálja meg a házastársak kapcsolatát.
2	Jól, de kevésbé árnyaltan vizsgálja meg a házastársak kapcsolatát.
3	Jól, teljességre törekedve vizsgálja meg a házastársak kapcsolatát.

Pl.: A házastársak kapcsolata az évek során erősen megromlott, a férj és a feleség elhidegült egymástól: *már harmadik napja nem beszélünk egymással, jöttünk-mentünk egymás mellett, mint két idegen.* Sokat veszekednek, már nem szeretik, nem is tisztelik egymást. Az anya elmondása szerint csak a gyerek miatt tartanak ki egymás mellett: *ha ő nem volna, a lelkem, az aranyom, úgy otthagynám a tökfőj apját.*

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a kifejtettség mértékével arányosan adható meg.

Pont	Elemzi, hogyan viszonyulnak a szülők a lányukhoz: 3 pont (alkalmazás és elemzés).
0	Nem, illetve rosszul vizsgálja meg a viszonyulásukat.
1	Felszínesen, illetve csak részben jól elemzi a viszonyulásukat.
2	Jól, de kevésbé árnyaltan elemzi a viszonyulásukat.
3	Jól, teljességre törekedve elemzi a viszonyulásukat.

Pl.: Mindketten szeretik a lányt. Szeretetüket bizonyítandó, megpróbálnak kedvébe járni, igyekeznek mindent megadni neki. Állandó kedveskedésükkel a szülők valójában egymással versengenek, egymásnak próbálják bizonyítani szeretetük intenzitását. Az egyik moziba akarja vinni, a másik ugyanabban az időben cirkuszba. Öncélú, önző szeretetükben nem veszik észre, hogy kegyetlen játékot űznek a gyerekekkel.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a kifejtettség mértékével arányosan adható meg.

Pont	Elemzi a szülők lányukhoz való viszonyulásának következményeit: 3 pont (alkalmazás és elemzés).
0	Nem, illetve rosszul vizsgálja meg a következményeket.
1	Felszínesen, illetve csak részben jól elemzi a következményeket.
2	Jól, de kevésbé árnyaltan elemzi a következményeket.
3	Jól, teljességre törekedve elemzi a következményeket.

Pl.: A lány az édesanyját és az édesapját egyformán szereti, és szenved attól, hogy nincs köztük megértés. Nem tud és nem is akar a szülei (ajánlata) közt dönteni, inkább elmenekül a szituációból. A szülők azzal, hogy állandóan választás elé állítják őt, a szeretetükkel zsarolják meg. A lány eltűnésekor a szülőkben is tudatosodik viselkedésük helytelen volta.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a kifejtettség mértékével arányosan adható meg.

Pont	A címből kiindulva kifejti véleményét a megjelölt szülői magatartásról: 3 pont (szintézis és értékelés).
0	Nem fejt ki véleményét a kérdésről.
1	Felszínesen fogalmazza meg véleményét, illetve közhelyeket ír.
2	Jól, de kevésbé meggyőzően fejt ki véleményét a kérdésről.
3	Jól, meggyőzően fejt ki véleményét a kérdésről.

A jelölt véleményét akkor is tiszteletben kell tartani, ha az értékelő tanár netán nem ért egyet a megfogalmazottakkal. A pontszám a kifejtettség mértékével arányosan adható meg.

Pont	Kifejti véleményét a feltétel nélküli, őszinte szeretetről: 3 pont (szintézis és értékelés).
0	Nem fejt ki véleményét a kérdésről.
1	Felszínesen fogalmazza meg véleményét, illetve közhelyeket ír.
2	Jól, de kevésbé meggyőzően fejt ki véleményét a kérdésről.
3	Jól, meggyőzően fejt ki véleményét a kérdésről.

A jelölt véleményét akkor is tiszteletben kell tartani, ha az értékelő tanár nem ért egyet a megfogalmazottakkal. A pontszám a kifejtettség mértékével arányosan adható meg.

Az irodalmi dolgozat nyelvezetét a szakmai érettségi tantárgyi vizsgakatalógus alapján értékeljük (nyelvhelyesség: 4 pont; stílus: 2 pont; szerkezet: 2 pont).